

I 1792 advarede finansminister Alexander Hamilton i en note til præsident Washington om, hvad der kunne ske, hvis en bestemt type mand kom til magten:

” When a man unprincipled in private life desperate in his fortune, bold in his temper, possessed of considerable talents, having the advantage of military habits — despotic in his ordinary demeanour — known to have scoffed in private at the principles of liberty — when such a man is seen to mount the hobby horse of popularity — to join in the cry of danger to liberty — to take every opportunity of embarrassing the General Government & bringing it under suspicion — to flatter and fall in with all the non sense of the zealots of the day — It may justly be suspected that his object is to throw things into confusion that he may "ride the storm and direct the whirlwind."

224 år senere virkede Hamiltons observation nærmest profetisk. Da det ved valget i november 2016 stod klart, at Donald Trump mod de fleste iagttageres forventninger havde vundet en sejr i valgmandskollegiet over demokraten Hillary Clinton og dermed ville blive USA's 45. præsident, bemærkede Barack Obama til en af sine nærmeste rådgivere: "Vi kommer nu til at erfare, hvor slidstærke vore institutioner egentlig er, både hjemme og ude omkring i verden". Den forudsigelse holdt stik: Præsident Trump opførte sig som præsident, som han også opførte sig privat – uden fornemmelse for de *normer*, som følger med embedet. Hvad han forventede af rådgivere, embedsmænd og domstole, var personlig loyalitet overfor ham, snarere end overfor lovgivningen og Forfatningen.

Hvor konspirationsteorier før hovedsageligt havde trivedes udenfor den politiske hovedstrøm, så anvendtes de nu hyppigt som et politisk instrument af manden, der angiveligt besad verdens mest magtfulde embede og havde omkring 70 millioner følgere på Twitter. Trump forsøgte ikke alene at skubbe til grænserne for præsidentembedets beføjelser: Han forsøgte at transformere dets grundlæggende karakter. Og i en tid, hvor demokratiet var kommet under pres i mange dele af verden, udtrykte præsident Trump ofte beundring for autoritære ledere i lande som Rusland, Kina, Tyrkiet, Nordkorea og Brasilien og beklagelse over de "checks and balances" i det amerikanske demokrati, der forhindrede ham i at handle lige så resolut.

SPØRGSMÅL: "MAKE AMERICA GREAT AGAIN"

1. Hvad mente Donald Trump med sit slogan "America First"?
2. Hvilken rolle spillede hævnmotivet i Trumps valgkamp?
3. Hvad var den overordnede forskel mellem Obamas og Trumps vision?
4. Læs citatet af Alexander Hamilton og forklar det.
5. Forklar begrebet "konspirationsteori".

Trumpismen

Donald Trump forsøgte ikke at foregive at være hele nationens leder. Han var sine *tilhængeres* leder, og skønt der havde været tale om en slags fjendtlig magtovertagelse af Det Republikanske Parti, blev det overraskende hurtigt til "Trump's Parti". De fleste kritikere i partiet blev efterhånden marginaliseret.

De følgende års vedvarende strøm af bizarre hændelser, forbløffende udtalelser og mistænkeliggørelse af demokratiets bærende institutioner – herunder valgsystemet, de etablerede medier og de uafhængige domstole – satte nationens politiske system under alvorligt pres. Det blev tydeligt, at demokratiet ikke kun blev båret af Forfatningens bogstav, men også af respekt for dens ånd. Forfatningen var med til at skabe fælles adfærdskoder og normer, som politikerne måtte kende og respektere. Men for mange af Trumps vælgere var det netop hans manglende respekt for disse normer, der gjorde ham til en attraktiv bannerfører.

Trump's adfærd og udtalelser skræmte dog ikke hans kernevælgere væk, men rykkede snarere grænserne for, hvad der var normalt og acceptabelt i Washington. Polariseringen mellem de to store partier tog yderligere til.

Trump var et symptom på en politisk radikalisering, eller en katalysator for den. Måske var han begge dele. Nok var demokratiet under pres mange steder i verden, men det kom ikke desto mindre bag på de fleste politiske iagttagere, at også det amerikanske demokrati syntes at være mere skrøbeligt end hidtil antaget.

Paradoksalt nok blev frygten for, hvorvidt institutionerne kunne holde til presset, kun større, efter at præsident Trump den 3. november 2020 tabte kampen om at blive genvalgt som præsident. I et valg med usædvanligt høj stemmeprocent vandt den tidligere demokratiske senator og vicepræsident Joe Biden. Han fik omkring 7 millioner flere stemmer end præsident Trump, men denne nægtede at anerkende sit nederlag og insisterede uden skyggen af belæg for, at det hele var svindel og humbug. Millioner af hans vælgere troede ham, og uanset hvor mange gange alle påstande om snyd blev manet i jorden såvel af hans egne embedsmænd som ved domstolene, hvor Trumps advokater tabte 61 retssager på stribet, blev de ved med at tro ham. For første gang i USA's historie fik man ikke en fredelig magtoverdragelse.

SPØRGSMÅL: "TRUMPISMEN"

1. Hvad er trumpisme?
2. Hvordan er Trumps holdning til demokratiet, normer og Forfatningen?

Den store løgn

Mange har gennem tidens løb talt om den amerikanske forfatning som "en maskine, der kunne køre af sig selv". Eller som et vittigt hoved udtrykte det: "Et system skabt af genier, for at idioter kunne regere efter det." Tilliden til det amerikanske demokrati er undervejs blevet rystet nogle gange af kriser og skandaler, men dets grundlæggende slidstyrke har næppe tidligere været udfordret på den måde, det blev efter valget af Donald Trump som nationens præsident i 2016.

Når amerikanske præsidenter i taler har udtrykt bekymring for demokratiets tilstand, så har det været møntet på andre dele af verden. De har typisk talt om at udbrede demokratiet efter amerikansk forbillede. Men da Joe Biden den 20. januar 2021 holdt sin indsettelsestale som præsident, lød der for første gang andre toner: "Vi har atter lært, at demokratiet er dyrebart, at demokratiet er skrøbeligt, men i denne time, mine venner, har demokratiet sejret". Uden at nævne sin forgænger ved navn talte præsident Biden om, hvordan det amerikanske demokrati havde været under et voldsomt pres – hvordan kongresbygningen på demokratiets "indviede jord" var blevet rystet i sin grundvold blot få dage før, da demonstranter med vold forsøgte at forhindre "den fredelige magtoverdragelse, som vi har foretaget i mere end to århundreder".

Hvad Biden henviste til, var "Stormen på Kongressen" den 6. januar 2021 – Trump-tilhængeres forsøg på at forhindre Kongressen i formelt at godkende resultatet af præsidentvalget i november 2020. Begivenheden vil uden tvivl stå tilbage som en af de mest skelsættende i USA's historie: Det første koordinerede forsøg på med vold at forhindre et magtskifte. Hvordan var det kommet så vidt?

Stormen på Kongressen. 6. januar 2021 blev en af de mest dramatiske dage i amerikansk historie, da flere tusinde tilhængere af den siddende præsident Donald Trump stormede Kongressen i Washington, D.C. i et forsøg på at forhindre den formelle godkendelse af Joe Biden som USA's 46. præsident.

Tilliden til frie og retfærdige valg er en grundpille i ethvert demokrati. Ikke desto mindre begyndte præsident Trump at angribe den allerede i foråret 2020. Covid-19-pandemien skabte tvivl om, hvorvidt det i november 2020 ville være muligt at afholde valget på almindelig vis: Ville folk møde op på tætpakkede valgsteder? Ville man kunne finde valgtilforordnede til disse valgsteder? Mange pegede på nødvendigheden af at gøre det nemmere at brevstemme. En række amerikanske delstater havde allerede kun brevstemmer. I andre delstater kan man bede om at brevstemme uden at angive en specifik grund, mens man i nogle andre delstater skal begrunde sit ønske om at brevstemme. Allerede i foråret 2020 stod det klart, at to tredjedele af dem, der ønskede at brevstemme, ville stemme på Joe Biden, mens kun en tredjedel ville stemme på Trump. Denne forskel i vælgeradfærd fik præsident Trump til at indlede en kampagne mod brevstemmer, som han – stik mod alle erfaringer – hævdede ville resultere i valgsnyd.

Da brevstemmer typisk først bliver optalt efter de stemmer, der er afgivet på valgstederne, ville der formodentlig være delstater, hvor Trump førte på valgaftenen og alligevel tabte, når brevstemmerne blev optalt. Allerede i begyndelsen af oktober fortalte præsidenten sin tidligere stabschef, at han, hvis/når det skete, ville erklære sig som vinder, fordi det efterfølgende ville gøre det lettere at hævde, at sejren var blevet stjålet fra ham, hvis brevstemmerne gjorde Joe Biden til vinder i de pågældende delstater. Det var nøjagtigt, hvad der skete – og nøjagtigt, hvad præsidenten gjorde.

Uden skyggen af belæg fortsatte beskyldningerne om valgsnyd i to måneder. Trods alle Trumps forsøg på at få valgresultatet omstødt, inklusive forslag fra hans tidligere nationale sikkerhedsrådgiver Michael Flynn om at erklære militær undtagelsestilstand i nogle delstater og lade militæret gennemføre et omvalg, eller vilde påstande om laserkanoner styret af det italienske militær og software fra Venezuela, Iran og Kina, der angiveligt skulle have ændret resultatet fra elektroniske valgmaskiner, certificerede alle 50 delstater deres valgresultater. Det var derfor blot en formalitet, at Kongressen den 6. januar skulle godkende det endelige resultat og erklære, at Joe Biden ville blive USA's 46. præsident.

SPØRGSMÅL: "DEN STORE LØGN"

1. Se illustrationen "Stormen på Kongressen", og sæt den i en historisk kontekst.
2. Hvilken betydning havde brevstemmerne i forbindelse med valget?
3. Hvorfor er det problematisk, at en præsident vil have erklæret militær undtagelsestilstand i forbindelse med et afholdt valg?

Stormen på Kongressen

Blandt præsidentens rådgivere blev der imidlertid fortsat udviklet nye planer for, hvordan en sådan magtoverdragelse kunne forhindres. Nogle mente, at vicepræsidenten simpelt hen kunne forkaste valgresultatet fra de afgørende delstater, præsident Trump havde valgt. Andre var involveret i planlægningen af en stor demonstration med tusinder af deltagere, som skulle kulminere med, at deltagerne gik til Kongressen, netop som medlemmerne i dens to kamre skulle godkende valgresultatet – måske for rent fysisk at forhindre det. Resultatet var, at et par tusinde af dem stormede kongresbygningen, sårede flere end 140 betjente, hærgede haller og kontorer og forsøgte at pågribe politikere, der iført gasmasker måtte bringes i sikkerhed. "Stormen" kostede fem mennesker livet.

” As has been the case with democratic experiments throughout history, it can fail – rarely from external attack, almost always from erosion from within.

Senator Angus King, 2021

Præsident Trump, der havde lovet demonstranterne, at han ville gå med dem, gjorde det alligevel ikke, men fulgte begivenhederne på tv. I tre timer nægtede han trods utallige opfordringer fra partifæller at gribe ind. Først derefter sendte han et tweet til sine tilhængere med teksten: "Dette er den slags ting og hændelser, der finder sted, når en hellig og kæmpestor valgsejr så groft og ondskabsfuldt bliver revet væk fra store patrioter, der i så lang tid er blevet behandlet dårligt og uretfærdigt. Gå hjem med kærlighed og i fred. Husk denne dag for altid!"

Trump-tilhængere støder sammen med politi og sikkerhedsstyrker under "Stormen på Kongressen" den 6. januar 2021.

'Kampen er kun lige begyndt'

Først kl. 3:40 om natten til den 7. januar 2021 kunne Kongressens medlemmer komme tilbage og formelt godkende valgresultatet. Præsident Trump meddelte i et tweet, at han var parat til at acceptere en formel magtoverdragelse den 20. januar, men et par minutter senere udsendte han endnu en melding om, at "kampen er kun lige begyndt".

Da Joe Biden to uger senere aflagde ed som USA's 46. præsident, deltog Trump som den første siddende præsident i mere end 150 år ikke i ceremonien.

I ugerne efter den 6. januar var der såvel blandt republikanske som blandt demokratiske ledere enighed om, at Trump bar et hovedansvar for de voldelige begivenheder. Der var også stor opbakning til, at præsident Trump for anden gang i embedet blev stillet for en rigsret. Det republikanske kongresmedlem Liz Cheney, der sad i partiets ledelse, erklærede, at præsident Trump havde: "tilkaldt denne pøbel, samlet denne pøbel og tændt gnisten til dette angreb. Alt, hvad der fulgte, var hans værk. Intet af dette ville være sket uden præsidenten. Jeg vil stemme for at stille præsidenten for en rigsret".

Trods de voldsomme begivenheder havde Donald Trump imidlertid fortsat millioner af tilhængere, og ifølge meningsmålinger troede over halvdelen af de republikanske vælgere fortsat på "den store løgn" om, at det i virkeligheden var ham, der havde vundet valget og burde være i Det Hvide Hus. Republikanske ledere, der umiddelbart efter stormen på Kongressen havde fordømt Trumps handlinger, begyndte at moderere deres kritik, og flere ændrede gradvist deres udlægning af begivenhederne i erkendelse af, at de amerikanske vælgere befandt sig i to vidt forskellige informationsbobler. Uanset hvad de republikanske ledere privat mente om Trump, havde partiet ikke råd til at støde millioner af hans loyale tilhængere fra sig.

USA befandt sig i 2022 fortsat i en paradoks situation: De økonomiske udsigter var generelt gode. Supermagten tegnede sig for 25 procent af verdens samlede BNP – det samme som 40 år tidligere. Syv ud af 10 af verdens mest indbringende virksomheder var amerikanske, og nationen var dominerende i de fleste af fremtidens industrier, herunder bioteknologi, nanoteknologi og kunstig intelligens. Dollaren var fortsat den dominerende valuta i verden, og af alle de dominerende magter i verden havde USA de mest gunstige demografiske betingelser for fortsat vækst. Men som en skæbnens ironi havde nationens højt besungne politiske system vist sig at være dets akilleshæl. For præsident Biden var den måske vigtigste målsætning derfor at "sænke temperaturen" i håbet om at bremse polariseringen og forhindre det amerikanske samfund i at gå op i limningen.